
jagua nana

Regényrészlet

CYPRIAN EKWENSI

Jagua a hűsítő fürdő után alacsony széken ült, az afrikai asszonyok megszokott mozdulatával csupasz térdei közé szorította tükrét, és nedves haját bámulta. Csupán egy világos vászondarab takarta meztelenségét, hóna alatt átbújtatva, mellei fölött csomóba kötve. Karja, válla csupaszon fénylett a szoba félhomályában.

A tarka vászonlepel alul combjai közé szorult, a tükör mélyen bevágódott bőrébe.

Mindkét karját fölemelve fésülte makrancosan kunkorodó haját, miközben keblei érzékenyen emelkedtek, s a szeme szűk réssé húzódott össze, amikor egy-egy göndör hajtincs fájdalom árán se engedett fésülésnek.

Hosszú karján és gömbölyű vállain fénylő csíkokban hajszolták egymást a vízcseppek, különös, folyton változó alakú díszeket rajzolva bőrére. Egy pillanatra meglátta tükrében Freddie-t, amint megáll az ajtó résében. Elkapta pillantását, amely határozottan hónalja habzó feketesége felé irányult. De az ajtó megint becsukódott. Freddie gyors lépteit a szobája felé távolodtak, de a hangja még visszatért:

„Jagwa... Jagwa Nana!”

Jól ismerte ezt az ugrató, kötekedő hangú megszólítást: „Jagwa”. Vonzó külsejének, kihívóan elegáns öltözködésének szólt. „Jag-wa”, igen, így nevezte őt el Freddie, az ismert, híres, tekintélyt parancsoló, angol „Jaguar” kocsiról.

„Mindjárt megyek. Majd hívlak, ha kész vagyok!”, válaszolta.

Érezte a férfi hangjában a bosszúságot. Mindig így volt, ha készültek valahová, és ő késett az öltözködéssel. Egyébként, Freddie is nagyon jól tudja, hogy ő mennyire nem szereti az értelmiségiek társaságát. Különösen nem az Angol Tanács tagjaiét, akiket kibíráhatatlanul mereveknek és mesterkéltnek tartott. Freddie viszont a viláért se mondott volna le róluk. Ez volt egyedüli kapcsolata a vágott és gyűlölt Angliával.

Freddie lépései már nem hallatszottak a lépcsőházból. Bizonyára le-

ment földszinti szobájába. Pedig azt várta, hogy bejön majd hozzá. Kisé csalódottan folytatta a fésülködést. Az ölében tartott tükör megbil-
lent, és most a szeme sarkában lapuló fekete árkokat, szeme fáradt, ső-
tét, mélyen ülő peremét világította meg.

„Öregszem”, mormogta titkolt iszonyattal. „Úgy látszik, Freddie ezért
szökik tőlem. Öregszem, ó, irgalmas isten!”

Mind gyakrabban tolult fel benne ez a sóhajszerű fohászkodás. Isten
segedelme talán még sikerre viheti kacér művészetét. Fia annál ritkáb-
ban jutott eszébe. Jobb is, hogy nincs itt, hisz csaknem olyan idős, mint
a szerelmese. Igen, Freddie még olyan fiatal, és olyan sokra viheti. Már
most a Nigerian National College tanítója, és nagy igyekezettel egyen-
geti a tengerentúli továbbtanulás útját, bár állami ösztöndíj-kérelme
eredménytelen maradt. Tudta, hogy Freddie megérdemelné ezt az ösz-
töndíjat, sőt azt is, hogy egy jó lányt találjon feleségnek, aki majd ne-
veli gyerekeit, és követi minden becsvágyában, nagy tervében. De túl-
ságosan szerette, nem tudott értelmes kiutat találni kettejük számára.
Freddie-t kívánta férjnek. Csak egy ilyen fiatal, erőteljes értelmiségi
lesz képes eleget dolgozni és keresni, ha ő már a hanyatlás útjára kerül.
A férfiak pár év múlva rá se néznek majd, hisz manapság tizenévesek-
hez is könnyűszerrel hozzájuthatnak. Csupán tapasztalatából származó
jó érzéke, ízlése, jó alakja tartja még felszínen, most, a negyvenes éve-
iben is.

Tudja, hogy kedvenc mulatója, a Tropicana tompa megvilágításában
az arca is szép még. Alakjára pedig büszke lehet minden megvilágítás-
ban, modellt állhatna bármely festőnek, szobrásznak. Az utcán magán
érezte a férfiak vágyakozó tekintetét, csipői öntudatlanul rafinált moz-
gása még mindig csábítja a pillantásokat. Néha már-már szégyellte szen-
vedélyes szerelmi mámorait, de Freddie nem zavartatta magát, sőt,
mintha újabban ő venné át a kezdeményezést...

Tulajdonképpen, ha figyelmesen festette ki arcát, szemeit, s ügyelt rá,
hogy kiemelt keblein mi és mennyi a takarni való, — még mindig túltett
bármelyik fiatal lányon, aki nem tud mit kezdeni istenadta női tehetsé-
gével.

Gondolatait Freddie érkezése szakította félbe. Már fel volt öltözve. Az
ajtóból figyelte szabadon hagyott vállait, meztelen nyakát (tudta, hogy
gyönyörű), s áttetsző blúza alatt a keskeny melltartót, mely kihívóan
többet sejtetett, mint amennyit megmutatott.

„Nem tetszik a ruhám?”, ingerelte kérdésével Freddie-t. Jól ismerte
előítéleteit az „utcai meztelenkedésről”, ahogyan ezt nevezni szokta. A
férfi szemében kigyulladt az ismert vörös fény.

„Jagwa, hányszor mondtam már, hogy ne hozz szégyenbe az emberek
előtt! Hát nem nyugszol, míg egyszer csakugyan pucéran jelensz meg az
utcán?”

Az asszony mosolygott. „Tudom, mit akarsz mondani.” Fordult egyet,
meglebbentette széles szoknyáját. „Ez neked pucérság?” Még mindig pa-
macsaival foglalatoskodva, hozzátette: „Freddie, te aztán végképp nem
tudod, mi a divat!”

„Te meg annál jobban, azért is vagy Jagwa”, vágott vissza ironikusan.
„Előadásra megyünk, nem táncra. Az Angol Tanács házába!” — folytat-
ta Freddie, és a szeme összeszűkül, mint mindig, ha mérges.

„No és akkor? Ember! Te túl féltékeny vagy. Senkinek se szabad rá-néznie az asszonyodra. Hát azt hiszed, hogy a te Angol Tanácsodban senkinek sincs teste, csak szelleme? Azt hiszed, hogy nem kívánnak soha asszonnyal hálni?”

Kicsorduló könnye, a könny sós íze elállította a szóáradatot. A puder, rúzs veszélyesen elmaszatolódott arcán.

Freddie ennek sohasem tud ellenállni. Most is letörölte az asszony könnyes arcát, és ez olyan megnyugtató volt.

„Higgyél nekem. Én nem futok más férfi után. Minden lány, asszony így öltözik manapság. Ez a divat. Afrikában vagyunk, miért ne tennénk ki a bőrünket a nap csiklandozásának, csókjainak? Nincs abban semmi rossz, ha a nap az asszonyok testét csókolja... Ha majd hideg országba megy, Angliába...”

Észrevette, hogy nem figyel már rá. Az ablakon nézett kifelé. A lemenő nap sugarai a nagy banánpálmák levelei mögé bújtak. Különös, sárgás fény világította meg a fákat, a házak bordázott bádogtetőit, a szoba tárgyait.

„Ne légy nevetséges”, szólalt meg a férfi. „Mikor jutok én el Angliába? Egy szegény ördög, egy tanítócska. Honnan veszem a pénzt ahhoz? Kormány-ösztöndíj?”

„Semmi sem lehetetlen. Fő, hogy ne veszítsd el a reményt. Tudom, mennyire kívánczol Angliába, hogy befejezd a tanulmányaidat. És Isten segítségével el is kell jutnod oda. Okos vagy. Fiatal vagy. Nyitott szemmel jársz. Tudod, mit kell tenned. A munkádat komolyan csinálod. Muszáj, hogy sikerüljön az az ösztöndíj! És ha mégsem adnak, akkor majd mi magunk — igen, mi fogjuk összekaparni a pénzt, hogy elmehess...”

„Én azon vagyok minden erőmmel, és ha az isten is megsegít...”

„Muszáj, hogy sikerüljön, ez biztos — amíg én szeretlek”, tette hozzá, mély pillantást vetve a férfira.

Kívánta Freddie-t. Olyan fiatal. Olyan jóképű. Tudja, hogy a lányok sem közömbösek iránta. De a vágyaiban csak őrá támaszkodhat...

No, de tegyük fel, hogy valóban eljut Angliába, jogászként tér vissza, nagy kocsit fog vezetni, úr lesz belőle, és — elhagyja őt? Nem! Az nem lehet. Túlságosan őszinte és tiszta gondolkodású ahhoz, hogy ezt megtegye. Nem olyan, mint a lagosi fenegyerekek, mint a „gyorsan futók”.

„Freddie, ígérd meg, ha eljutsz Angliába, nem maradsz túl sokáig. Nem felejtkezel el rólam. Nem maradok örökké fiatal. Öregszem, embert akarok, a magam emberét magam mellett.”

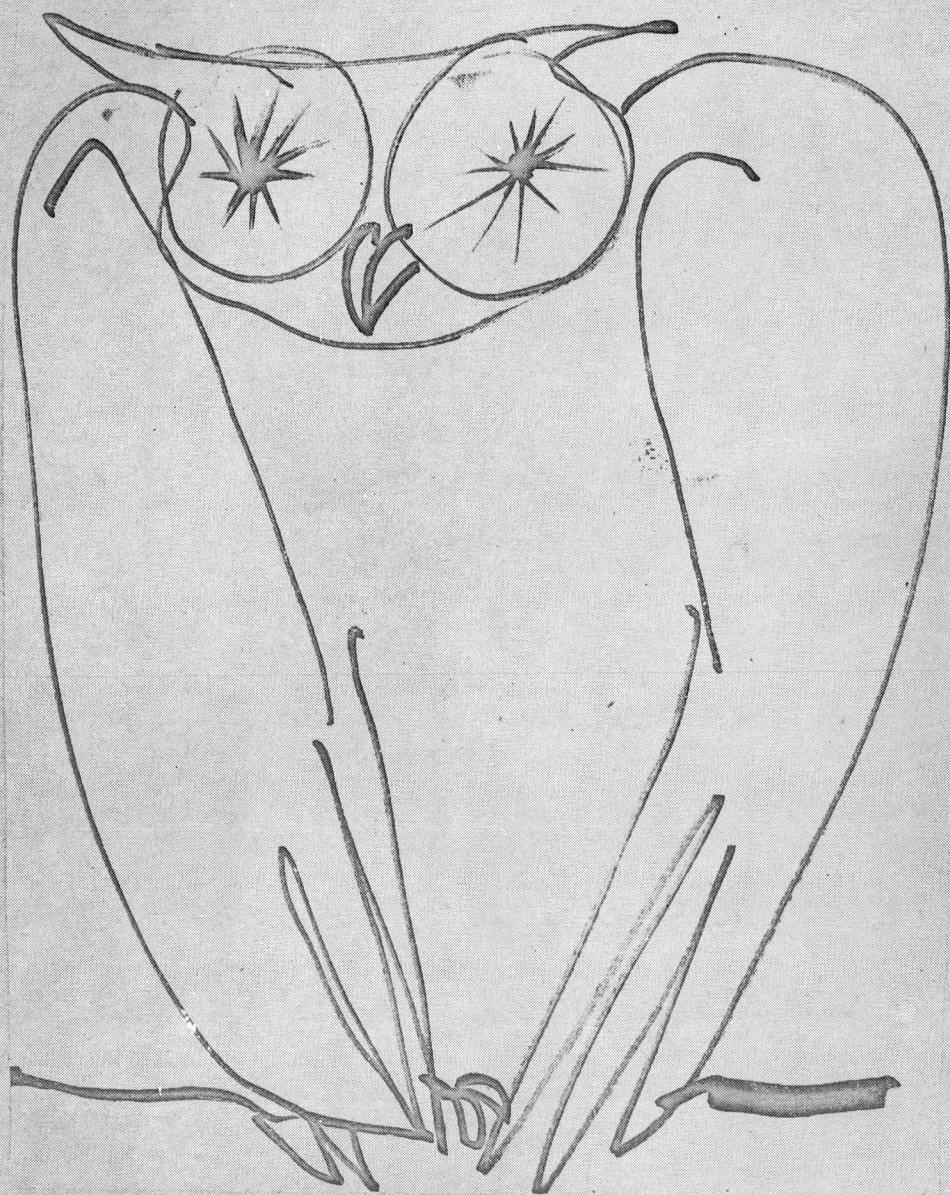
„Ne aggódj. Még el se mentem, és már a visszatéréssel vagy elkeveredve?”

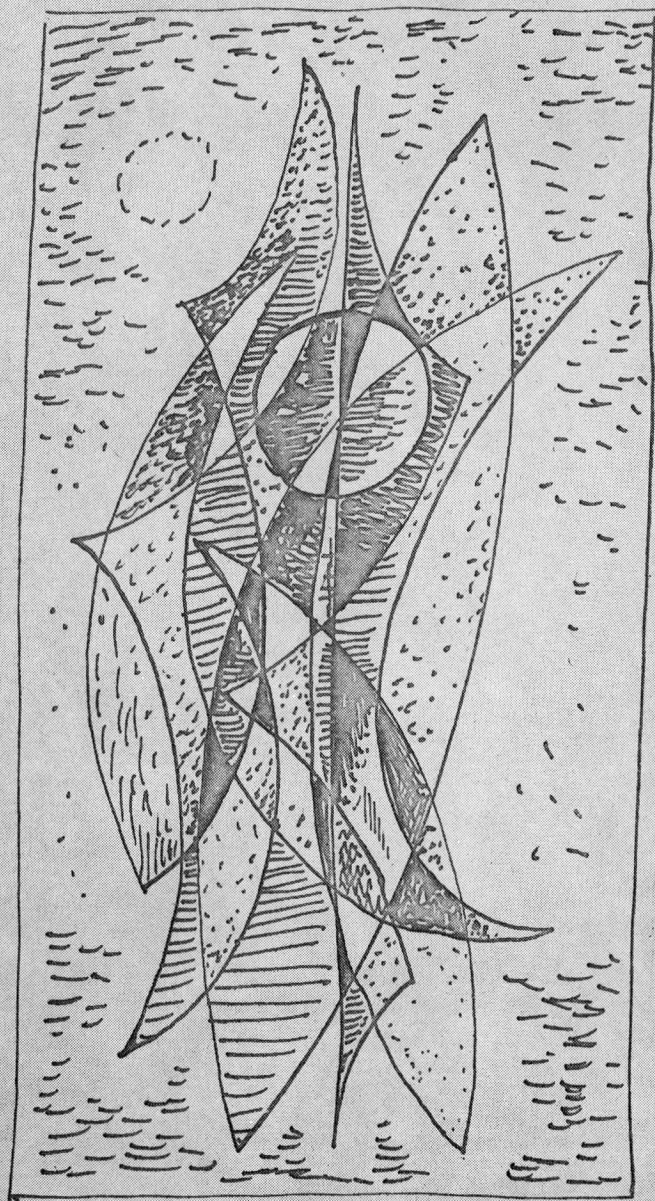
Az Angol Tanács székháza előtt Jagua taxi után nézett. A kapualjból Freddie alakja közeledett feléje. Tehát utána jött. Úgy tett, mintha nem venné észre sértett, bosszús arcát. Megtanulta, hogy néha jobb minden ellenvetés nélkül kívánni, míg a férfiak kitombolják dühüket.

Leállította a közeledő taxit.

„A Tropicana klubba.”

„Bekapcsoljam a taximétert?”, fordult hátra a sofőr sunyi mosollyal, mintha előre tudná a választ.

„Ne, felesleges, tudjuk az árat!”

A hátsó ülésen egymástól távol, a sarokba húzódva helyezkedtek el. Egyikük sem szólt. A sofőr félszeggel utasait figyelve, igyekezett szóval tartani őket. A helyi politikusok legújabb összecsapásairól, a Nigéria—Libéria meccsről fecsegett. Ismert dolgok. Szavai unalomba fulladtak.

Jagua révedező pillantása a kocsi visszapillantó tükreben találkozott Freddie villámló tekintetével. Tudta, hogy most nagyon mérges. Ismét kudarcba fulladt a kísérlete, hogy Jaguát bekapcsolja a sznobok társágába. Sőt, megint az asszony diadalmaskodott: a Tropicana felé autózna ma este is. Talán egyszer már megtanul igazán szórakozni.

A hídon jártak már, gondolataiba merülve, szórakozottan nézte a lagúnából tengerre igyekvő halász kenukat. Elnézte a félmeztelen halászok egyenletes, lassú, biztos mozdulatait. Ezek ugyan aligha törődnek holmi tudálékos előadásokkal! És érezte, boldogok is, elégedettek a maguk egyszerű munkájával, életével. Jagua szerette a kora estéket. Ilyenkor sorra kigyúlnak a város fényei, megvilágítják a töltésen végigfutó autópályát. A távolból már odalátszottak a szállodák fehér, kék, narancsszínű fényei. A színes reklámok valahogy halványoknak látszottak a félhomályban, még nem érkezett el az idejük.

Az útkereszteződésnél a taxi mellékutcába fordult. Itt már hallatszott a trombiták fel-felcsapó hangja a Tropical kertjéből. Jagua szinte felélegzett, mintha igazi világának hívó szavai ütötték volna meg a fülét.

A főtt yam-gyökeret árusító asszony mellett a döngölt földes járdához farolt a kocsi. Kiszálltak. Jagua hirtelenében rendbe szedte ruháját. A tüzet szító asszony csodálattal emelte rá a tekintetét. Jagua szűk ruháját, festett ajkát, ragyogó frizuráját bámulta.

„Hej-hej, egyszer majd talán én is kocsival, szép ruhával cifrálkodhatok”, tört fel belőle a sóhaj.

A félhangos megjegyzéstől újraéledt önbizalommal fogta karon Freddie-t. Belökte a felszárnnyú, alacsony ajtót. Nagyot szippantott a lokál levegőjéből. A Tropicana volt Jagua erőt adó, mindennapi kábítószere.

Az ide belépő nőlátogatót, akár férfikísérettel érkezett, akár anélkül, mindig valami várakozásteljes reménykedés hangulata kerítette hatalmába. „Ma éjjel biztosan történni fog valami”, szokta mondogatni magában Jagua is.

Bongo-dobok vitték az ütemet. A zenekart vezénylő trombitás az égnek emelve, telt arccal fújta hangszerét. Időnként zsebkendővel törölgette a szájaszélét. Ilyenkor a szaxofon vette át a dallamot, Jagua úgy érezte, kissé torzítva.

A nők szinte kivétel nélkül rendkívül szűk ruhákban feszengetek, s alul-felül groteszk módon türemlettek elő idomaik. Rekeszizmukat a fulladásig összeszorították. Ezen a korszerű szerelmi vásáron („super sex-market”) a női ruhák sikerét a férfiak kéjszóvár, éhes pillantásain lehetett mérni. A szűk tánctéren elmosódó arcvonások, ingó árnyalakok; a hangulatfény a legigénytelenebb megjelenésnek is valami különös vonzóerőt kölcsönzött a hagyományos afrikai elemekből szőtt „High-life” táncritmusában.

Itt egészen más, új színben jelentek meg az Angol Tanács tagjai: a külföldről idevándorolt bankmanager, az olajkutató társaság embere, a

hajózási ügynök, a sörgyáros, a mocsárlecsapoló vállalat mérnöke, az új szülőotthon építész; németek, angolok, hollandok, amerikaiak, nigériaiak, ghanaiak. Mind itt vannak — állapította meg Jagua. És mind szórakozásra, kikapcsolódásra vágnak.

Jagua tekintete végigsiklott a szabad székek során. Nem látott kedvére való helyet. Inkább táncol akkor. „Gyere, Freddie, táncoljunk!”, fordult még mindig szótlan párjához, táskáját egy üres székre dobva.

Egy Ghanából származó, felkapott új dallamot játszottak. A kissé bánnatos, ingó-lengő mozdulatokra készítő zene minden haragot felold. Freddie különben is szerette az érzelmes, de ütemes tánczenét. Jagua hízelkedve simogatta meg a férfi karját: „Még mindig haragszol?”, súgta, belesimulva a tánc ritmusába. „Tán csak nem kívánczol vissza annak a vénembernek az előadására? Ugyan, gyere, felejtkezzünk el mindentről. Fiatal vagy, szórakozz!”

Jimo Ladi és zenekara mindig jól játszik, talán egy kissé zajos, de hát a „High-life” épp így jó, ha vérpezsdítően hangos! Fehérek és feketék lepték el a táncteret. Egy néger széles csípejű, kövér nőt választott, fehér szomszédja egy sovány lányba kapaszkodott. Volt itt hús minden ízlés számára. Ébenfeketék, világosabb bőrű félvérek, ázsiaiak, vagy éppenséggel sápadtan világló fehér nők is. Minden idom férfi-vonzalomra talált, minden női tekintet udvarlásra szólított fel, csábítók fonódtak össze boldog áldozataikkal, a Tropicana hasznára és felvirágzására.

„Visszatérek az üzlethez. Már beszéltem a cég főnökével. A piacon boltot bérelhetek. Akrai vásznat, bársonyt, zsinórféléket fogok árulni. Csak le kell fizetnem az óvadékot, rendeznem a biztosítást, és máris átvethetem az üzletet, azt mondja.”

Freddie kételkedő arckifejezése arról árulkodik, hogy nem hisz az aszszonyoknak. Jagua már annyiszor megígérte, hogy megjavul, lecsillapodik, visszatér rendes munkájához. Érzéke is van hozzá, tapasztalata is. Már annak idején is szép pénzeket keresett meg a piacon. Kitűnt a „Petty traderek” között ügyességével. Ismeri az egész nyugati partot Gambiától Lagosig, sőt Ghanát is, amely errefelé olyan divatközpont, mint Párizs Európában. Még mielőtt megismerte volna Freddie-t, gyakran eljárt Ghanába, és még távolabbi vidékekre is, adott-vett, csereberélt. Jórészt épp emiatt szerezte a Jagua nevet is. Öltözködésének egyéni stílusa volt. Bármit vett magára, az hamarosan divat lett Lagosban. Lányok, asszonyok sereglettek köré, érdeklődve szép, divatos holmijai után. Kínálnia se nagyon kellett, máris elkelt minden portéka, amit magával hozott utazásairól. Elterjedt a híre, és napról napra mind több vevő kereste fel, de ismerték a vámosok és a határrendőrök is. Freddie nem tudja pontosan, hogyan is történt, de az üzlet nem sokkal megismerkedésük után egyszerre leállt. Néhanapján Jagua említette ugyan, hogy elköltözik Onitsha városba, és az üzletasszonyok hercegnője lesz ott, sok tízezer font értékű áru felett rendelkezik majd. Freddie ezt nem is tartotta kizártnak, a rátermettsége mindenesetre meglett volna hozzá, de lassan rá kellett jönnie, hogy egyszerűen képtelen megválni Lagostól. Valami bűvölet ez, vagy ki tudja, mi. Tény és való, hogy már három éve nem járt áru után Ghanában. A Tropicana kiszívja minden erejét. Úgy lát-

szik, az asszonyoknak ahhoz a fajtájához tartozik, akik minduntalan szükségét érzik, hogy önmaguk előtt is bizonyítsák fiatalságukat, és ezért állandóan a férfiak figyelmének központjában kell maradniuk. Ha ki-maradnak a társasági életből, ha nincsenek folyton ott, ahol az élet „zajlik”, egyszerűen megfélekeznek róluk, mintha nem is volnának... Ettől iszonyodik Jagua a leginkább...

— — — — —

Jagua Rozával a külváros felé tartott. A nyomorúságnál is nyomorúságosabb városrészbe. Hallott már a peremváros szörnyűségeiről, de még sohasem járt itt. A taxi legalább háromszor változtatott irányt, nyitott csatornaárok mellett haladtak el, majd egy bekerítetlen, hepehupás térség következett, ahol fehér sapkás-köpenyes emberek vették-adták a messze északról ide terelt jószágot. A kocsí végül egy fahídon dőcögött át, s innen már gyalogosan kellett folytatniuk az utat; tízvalahány per-cipig cipelték fejükön a holmijukat, és egyensúlyoztak az egyenetlen, po-ros talajon.

Amikor odaértek a bádoglemezekből tákolt piros-szürke viskóhoz, Jagua azonnal lerúgta cipőit. Roza havi két fontot fizetett ezért a nyomorúságos hajlékért. A szenny ellepett mindent körös-körül. A vékony falon behallatszott az imént elhagyott jószágpiac lármája.

„Itt maradhatsz velem, amíg valami jobb nem adódik”, mondta Roza.

Jagua körülnézett a megalázó környezetben. Földes padló, minden lé-pés port vert fel rajta. Törött lábú, tuskóval alátámasztott ágy a szoba sarkában, szalmazsákjában zörgő, száraz fű, a rabok kaszálják a lóver-senytéren. Roza, mint megannyi sorstársa, Lagosba érve rabja lett a vá-roznak, képtelen volt szabadulni a nyomor bilincseiből. Ide jutott tehát ő is végül, ő, a „Jagua”. Faluja jutott eszébe, őseinek egyszerű, inséges élete, messze a várostól. Annak az életnek lassú üteme, csendje meny-nyivel vonzóbbnak tetszett most neki, mint ez a „szabadság”, a fényes nagyváros szutykos peremén. Mivel vagyok én jobb náluknál? Megro-hanták az érzések, gondolatok. Inkább Onitshában maradtam volna Fonso testvéremmel, bizonyára az üzletasszonyok hercegnője lehetett volna be-lőlem. Férjhez is mehettem volna Ofubara törzsfőnökhöz, hisz annyit forgolódtam körülöttem! Tulajdonképpen, még mielőtt Lagosba jöttem volna, volt énnekem saját emberem, volt férjem... Igen, most őrá gon-dolt, a volt férjére, és visszaemlékezett egész életére. Alig hallotta Roza kérdését: „Paprikást készítek ebédre, vagy rizses disznóhúst? Tudod, itt sok a disznó”, tette hozzá kérkedően.

„Értem”, motyogta szórakozottan Jagua.

„Talán megmosdanál evés előtt? Ott a lavór!”, szólalt meg újra Roza.

„Nem fontos”, felelte Jagua, elkalandozó gondolataiba mélyedve.

„De azért enned kell valamit!”, unszolta tovább a barátnője.

„Nem, nem kívánok semmit. Rosszkedvű vagyok, legjobban, ha magamra hagysz a gondolataimmal.”

Roza megértően karolta át. „Miért keseregsz? Ezzel semmit sem vál-toztatsz a helyzeten. Akár sírsz, akár nevensz — egyre megy, ami tör-tént, megtörtént. A jómadár meglépett. Örülhetsz, hogy az üldözőid nem értek utol, és nem esett semmi bántódásod. Legjobb, ha meghúzódsz itt nálam, amíg a por leülepszik egy kissé.”

Jagua szótlánul vetkőzni kezdett. Haza kíváncszott Ogabuba. Krina-
mehbe is el kellene néznie, hátha Ofubara törzsfőnök kívánja még asz-
szonyának. Idős édesanyjára gondolt, és belefájdult az emlékezés... La-
gos nekem teljes bukást hozott. Újra kell kezdenem mindent, az egész
életet. De nem itt, Lagosban. Ha Fonso bátyám segít, Onitshában még
sikerülhet a tervem, piaci kofák, üzletasszonyok hercegnője leszek...

Forró György fordítása